

TEBLİĞ

Cumhurbaşkanlığı (Diyanet İşleri Başkanlığı)’ndan:

2025 YILI KURBAN HİZMETLERİNİN UYGULANMASINA DAİR TEBLİĞ**BİRİNCİ BÖLÜM**
Başlangıç Hükümleri**Amaç**

MADDE 1- (1) Bu Tebliğin amacı; Kurban Bayramı süresi içinde kurban kesmek ve kestirmek isteyen kişilerin kurbanlarını dini hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak hayvana en az acı verecek şekilde kesmelerine veya vekâletle kestirmelerine yardımcı olunması, kurban satış ve kesim yerlerinin belirlenmesi, kesim yapacak kişilerin eğitilmesi, alınacak tedbirler ve bu konulara ilişkin diğer hususları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ; 2025 Yılı Kurban Bayramında ve 2026 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ yürürlüğe girinceye kadar kesilecek kurbanlarla ilgili esasları, alınacak tedbirleri ve bu konulara ilişkin diğer hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Tebliğ, 22/6/1965 tarihli ve 633 sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesi ile 24/10/2001 tarihli ve 2001/3214 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Karara ve 18/8/2002 tarihli ve 24850 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Yönetmelik hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Tebliğde geçen;

- Başkanlık: Diyanet İşleri Başkanlığını,
- Hayvansal atık: Kurban faaliyetlerinden kaynaklanan her türlü hayvan kökenli atığı,
- Karar: 24/10/2001 tarihli ve 2001/3214 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Kararı,
- Komisyon: İllerde vali veya görevlendireceği bir vali yardımcısının, ilçelerde ise kaymakamın başkanlığında, Müftülük, İl/İlçe Sağlık Müdürlüğü, İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Belediye ve Türkiye Diyanet Vakfı temsilcilerinden oluşan Kurban Hizmetleri Komisyonunu,
- Kurban: İbadet amacıyla belirli bir vakitte, belirli şartları taşıyan hayvanı usulünce kesmeyi ve bu amaçla kesilen hayvanı,
- Kurul: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı temsilcilerinden oluşan Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulunu,
- TÜRKVET: Sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların, işletmelerin ve yetiştiricilerin kayıt altına alındığı veri tabanını,

g) Yönetmelik: 18/8/2002 tarihli ve 24850 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Yönetmeliği,

ğ) Yönetim planı: Bu Tebliğ esas faaliyetler sırasında oluşacak hayvansal atık ile diğer atıkların miktarı, toplanması, taşınması, geri kazanılması ve bertaraf edilmesine ilişkin hususları içeren planı, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurban Hizmetleri Komisyonlarının Çalışmaları

Komisyonların çalışmaları

MADDE 5- (1) Komisyonlar tarafından aşağıdaki çalışmalar yapılır:

a) Karar, Yönetmelik ve bu Tebliğ hükümleri çerçevesinde 6/6/2025 tarihinde başlayacak olan Kurban Bayramı münasebetiyle Komisyon üyeleri, yükümlülüklerini yerine getirme noktasında gerekli tedbirleri alır.

b) İllerde ihtiyacı karşılayacak sayıda ve kapasitede kurban satış ve kesim yerleri ile adaklık kesim yerleri tesis edilir.

c) Kurbanların, kesim yerlerinde kesilmesi için gerekli tedbirler alınır.

ç) Kurban satış ve kesim yerleri birbirine yakın yerlerde planlanır. Planlama yapılırken çevre ve insan sağlığına zarar vermemek için olası çevresel riskler dikkate alınır.

d) İhtiyaç duyulması hâlinde gerekli önlemlerin alınması şartıyla pazar yerleri kurban kesim yerine dönüştürülebilir.

e) Kurban satış ve kesim yerlerine ulaşımın kolay sağlanması için yerel yönetimlerce gerekli tedbirler alınır.

f) Kurban satış ve kesim yerleri, çevre ve toplum sağlığını olumsuz etkileyecek durumlardan arındırılır. Ayrıca kurban satış ve kesim yerlerinde gerekli sıhhi tedbirler alınır.

g) Kurban satış yerleri etrafı branda ile çevrili, üstü kapalı ve insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanır.

ğ) Kesim yerleri; genel sağlık şartlarına uygun, dezenfekte edilebilir, zemininde su biriktirmeyen, yeteri derecede aydınlatma ve havalandırması bulunan mekânlardan seçilir. Ayrıca insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanır.

h) Kesim alanı ve çevresinde, evcil ya da sokak hayvanlarının girmesine engel olunacak şekilde önlemler alınır.

ı) Kurbanlar, kesim yerlerinde kesilip parçalandıktan sonra etlerin hemen teslim edilmesi sağlanır, bu sağlanamadığında gerekli saklama koşulları oluşturulur.

i) Kesim yerlerinden kaynaklanacak atık suların doğrudan alıcı ortama verilmesini engelleyici tedbirler alınır.

j) Kesim yerlerinde kesilen hayvanların deri ve sakatatının zayi olmadan değerlendirilmesi hususunda gerekli tedbirler alınır.

k) İl ve ilçelerdeki kurban satış ve kesim yerlerinin açık adresleri Din Hizmetleri Yönetim Sistemine (DHYS) 15/5/2025 Perşembe günü mesai bitimine kadar müftülüklerce girilir.

l) Halk Eğitim Merkezlerinde 20 saatlik “Kurban Kesim Elemanı” yetiştirme ve geliştirme kursu düzenlenir.

m) Kesim yerlerinde, Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlardan yeterli sayıda personel görevlendirilir ve ücretleri, Kurban Komisyonu hesabından ödenir.

n) Bayram günlerinde trafikte oluşan yoğunluk dikkate alınarak kurban satış ve kesim yeri güzergâhında ulaşımı kolaylaştıracak tedbirler alınır.

o) Kesim yerlerinde kesimlerin daha düzenli yapılması, zaman kaybının ve karmaşanın önlenmesi, solunum yolu enfeksiyonları bulaşma riskini en aza indirmek için randevu sistemi uygulanır. Kesim işlemlerinin bayramın ilk gününde yoğunlaşmaması için gerekli tedbirler alınır.

ö) “Vekâletle Kurban Organizasyonu” konusunda bilgilendirme yapılır.

p) Kesim yerlerinde, “Kasaplık Belgesi” veya “Kurban Kesim Elemanı” kurslarından alınmış “Kurs Bitirme Belgesi” ve “Hijyen Eğitimi Belgesi” olanlar görevlendirilir.

r) Kurban satış yerleri, İstanbul ilinde Kurban Bayramından 15 gün önce, diğer illerde ise Kurban Bayramından 1 ay önce hazır hâle getirilir ve bu tarihten önce kurbanlık hayvan girişine izin verilmez.

s) Satış ve kesim yerlerinde belediyeler gerekli tedbirleri alır.

ş) Kesim yerine götürülürken, araca bindirilirken, araçtan indirilirken ve kesilirken kurbanlık hayvanlara eziyet edenlere 19 uncu maddede belirtilen cezalar uygulanır.

t) İlçe Kurban Komisyonu, raporunu 20/6/2025 Cuma günü mesai bitimine kadar İl Kurban Komisyonuna iletir. İl Kurban Komisyonu, ilçelerden gelen raporlarla kendi raporunu değerlendirip birleştirerek 4/7/2025 Cuma günü mesai bitimine kadar Din Hizmetleri Yönetim Sistemine (DHYS) kaydeder.

u) Kurban satış ve kesim yerlerinde solunum yolu enfeksiyonları sebebiyle Komisyonlar, İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulu ile işbirliği içerisinde gerekli tedbirleri alır.

ü) Solunum yolu enfeksiyonları ile mücadele çalışmaları çerçevesinde olası salgın durumunda salgının seyrine göre Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenecek güncel önlemlere uyulacaktır.

Bilgilendirme çalışmaları

MADDE 6- (1) Bilgilendirme kapsamında aşağıdaki çalışmalar yapılır:

a) İl ve ilçelerde hazırlanan kurban satış ve kesim yerlerinin bilgileri, 7/5/2025 tarihinden itibaren Kurul ve Komisyon üyesi kurum ve kuruluşların internet sayfalarında yayınlanır.

b) Kurban ibadetinin dini ve toplumsal boyutları hususunda bilgilendirme yapılır.

c) Başta kist hidatik, şarbon, bruselloz, kırım kongo kanamalı ateşi, tüberküloz gibi hayvanlardan insanlara geçen hastalıklar olmak üzere toplum ve çevre sağlığı, etin usulüne uygun işlenmesi, pişirilmesi, tüketilmesi, sakatatın atıklar ile karıştırılmaması, evcil ve yabani hayvanlara verilmemesi ve benzeri konularda vatandaşlar aydınlatılır. Ayrıca solunum yolu enfeksiyonları nedeniyle dikkat edilmesi gereken kurallar özenle hatırlatılır. Hayvandan insana bulaşan zoonotik hastalıklar ile ilgili bilgilendirici tabelalar hayvan satış yerleri ve hayvan kesim yerlerinde uygun alanlara asılır.

ç) Kasaplar; su geçirmeyen önlük, maske, eldiven, su geçirmez çizme kullanmalıdır. Her hayvan kesiminden sonra, eldiven değiştirilmeli, kesim aletleri yıkanmalı ve dezenfekte edilmelidir.

d) Kurban kesen ve hayvanı yüzerek et taksimi yapan kimselerin etle temas eden uzuvlarında yara olmaması, bu durumda olanların kesim, yüzme ve et taksimi işini yapmaları zorunlu ise hijyenik eldiven kullanmaları, elde yara olduğu hâlde eldiven kullanmadan kesim işlemi yapılmışsa bu etlerin çok iyi pişirildikten sonra tüketilmesi hususunda vatandaşlar bilgilendirilir.

e) Kurban olarak satın alınacak hayvanların (sağlıklı, besili, veteriner sağlık raporu/hayvan pasaportu/nakil belgesi olan) Tarım ve Orman Bakanlığınca belirlenen koruyucu aşıları yapılmış ve TÜRKVET kayıt sisteminde kayıtlı olanlardan seçilmesi, gebe ve damızlık değeri yüksek dişi hayvanların kurbanlık olarak kurban satış yerine girişinin ve kesilmesinin önlenmesi, kurban edilmesi uygun olan hayvanlardan öncelikle erkek olanların tercih edilmesi gerektiği hatırlatılır.

f) Kurban olması dinen sakıncalı olan hayvanlar kurban satış yerlerine getirilemez. Kurban olarak kesilecek hayvanlar; koyun, keçi, sığır, manda ve deve olup bunların dışındaki hayvanlar kurban olarak kesilemez. Kurbanlık hayvanın yaşı hususunda kameri yıl esas alınır. Kurban olabilmesi için kurbanlık hayvanın; deve için 5, sığır ve manda için 2, koyun ve keçi için 1 yaşını doldurması gerekir. Ancak koyun, semizlik ve gösteriş olarak bir yaşındakilerle aynı olursa altı ayını tamamladıktan sonra da kurban edilebilir.

g) Kesilecek hayvanın, dini açıdan kurban olmaya engel bir kusurunun bulunmaması gerekir. Kurban edilecek hayvanın, sağlıklı, organları tam ve besili olması gerekir. Kurban engel olan kusurlar, hayvanın emsali arasında kıymetini azaltan kusurlardır.

ğ) Koyun ve keçi gibi küçükbaş hayvanlardan her biri yalnız bir kişi adına kurban edilir. Deve ve sığır gibi büyükbaş hayvanlar ise bir kişiden yedi kişiye kadar ortak olarak kurban edilebilir. Kurbanın dini hükümleri ile ilgili hususlarda Din İşleri Yüksek Kurulunun fetvaları esastır.

h) Kurban satış yeri görevlileri tarafından yapılacak kontrollerde belgesiz, sağlık durumu iyi olmayan, özellikle büyükbaş hayvanlarda 2 yaşını doldurmamış (kapak atmamış), kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine alınmayacağı ve satışına izin verilmeyeceği ve aykırı durumlarda yasal işlem başlatılacağına ilişkin, çadır ya da padokları kiralama yetkisine sahip kurban satış yeri yetkilileri tarafından hayvan sahibi ya da çadır sahibinden, bu Tebliğin ekinde bulunan (EK-4) “Kurban Satış Yeri Taahhütnamesi” alınarak arşivlenir. Yapılan denetimlerde kurban için uygun olmayan hayvanlar bulunduğu tespit edilirse ilgili hayvanlar (X) işaretiyle işaretlenir. Kurban satış yerinin muhtelif yerlerine (X) işareti taşıyan hayvanların kurban olmaya uygun olmadığına dair bilgilendirme afişleri asılır.

ı) Ticaret Borsalarında olduğu gibi canlı hayvan alım ve satımlarında tokluk firesi düşülmesi konusunda satıcılar ve vatandaşlar mutat usullerle bilgilendirilir.

i)) Şap Hastalığı ve Koyun Keçi Vebası Hastalığı ile mücadele kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığınca alınan tedbirler gereğince Trakya’ya damızlık ve besilik hayvan sevki yasaktır. Sadece İstanbul’un Avrupa yakasına kurbanlık hayvan sevkinin Tarım ve Orman Bakanlığınca yayımlanan 2020/06 sayılı Şap Hastalığına Duyarlı Hayvanların Korunmuş Bölgelere Sevklerinde Uygulanacak Prensipler Genelgesi ve 2021/04 sayılı Koyun Keçi Vebası Hastalığından Korunmuş Bölge İlan Edilen Trakya’ya Yapılacak Küçükbaş Canlı Hayvan Sevkleri Genelgesinde belirlenen kriterler çerçevesinde yapılacağı ve Avrupa yakası dâhil

İstanbul'a 22/5/2025 tarihinden itibaren kurbanlık hayvan girişine izin verileceği konusunda vatandaşlar bilgilendirilir.

j) Bu Tebliğin ekinde yer alan (EK-1) “Duyuru” ve (EK-2) “Duyuru - Kurban Olarak Kesilen Sığır Cinsi Hayvanların Kulak Küpeleri ve Pasaportları ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Kulak Küpeleri” duyuruları, cami ilan panoları ile kurban satış ve kesim yerlerine asılmak suretiyle ilgililer bilgilendirilir.

k) Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanarak kullanıma açılan “TARIM CEBİMDE” isimli mobil uygulama üzerinden küpe numarası girilerek kurbanlık hayvanların ırk, cinsiyet ve yaş bilgilerinin sorgulanabileceği konusunda vatandaşlar bilgilendirilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hayvan Hareketlerinde Uyulacak Esaslar

Salgın hastalıklar açısından dikkat edilecek hususlar

MADDE 7- (1) Hayvanların pazarlarda ve özellikle satılmayanların geri dönüşlerinde herhangi bir risk taşımaması için sevk öncesi düzenlenecek Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporlarında, Tarım ve Orman Bakanlığının 2025 yılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi ve diğer talimatlarında belirtilen koruyucu aşılamalara ilişkin hükümlere göre hareket edilir. Kurban satış yerlerine girişlerde bu belgeler mutlaka kontrol edilir.

(2) Kurbanlık hayvan yetiştiren işletmelerdeki büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar, salgın hastalıklar yönünden kontrol edilir. Hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi, geçici kurban satış ve kesim yerlerinin resmi ve belediye veteriner hekimlerince yapılan kontrol ve denetimleri sıklaştırılır.

(3) Veteriner Sağlık Raporu düzenlenmeden önce resmi veteriner hekimlerce kurbanlık hayvanların muayene ve kontrolleri yapılarak sadece sağlıklı hayvanların sevklerine müsaade edilir. Satılmayan hayvanların geri dönüşlerinde Veteriner Sağlık Raporu alınması hususunda yetiştiriciler bilgilendirilir. Bulaşıcı hastalığa yakalanmış veya hastalık şüphesi olan hayvanlara 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile aynı Kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve talimatların ilgili hükümlerine göre işlem yapılır.

(4) Sevk öncesinde hayvanların klinik muayenesi yapılır. Muayenede zoonotik hastalıklar dâhil tüm hayvan hastalıkları yönünden değerlendirme yapılır. Hasta ya da hastalık şüphesi olan hayvanların sevkine izin verilmez. Sağlıklı olduğu tespit edilen hayvanların sevk oldukları ve sevk edilecekleri yerin, hayvan hastalığı şüphesi ya da mihrakı nedeniyle oluşturulmuş koruma ve gözetim bölgesi olmaması durumunda, hayvanların sevkine müsaade edilir.

(5) Kurbanlık hayvanlar, Yurtiçi Veteriner Sağlık Raporu düzenlenmeden önce, kırım kongo kanamalı ateşi hastalığının taşıyıcısı olan keneler yönünden; özellikle hastalığın görüldüğü il ve ilçelerde dikkatli bir şekilde muayene edildikten ve gerekli tedbirler alındıktan sonra sevk edilir.

(6) Hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi ve geçici kurban satış yerlerinde hastalık bulaştırma riskinin ortadan kaldırılması için hayvanların ilk

çıkış yerlerinde Veteriner Sağlık Raporu düzenlenirken uygulanan koruyucu aşılama ve bağışıklık süreleri dikkate alınır ve satış yerlerine girişlerde de bu bilgiler kontrol edilir.

(7) İstanbul iline kurbanlık hayvan girişleri 22/5/2025 tarihinden itibaren başlayacaktır.

(8) Hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi ve geçici kurban satış yerleri, kesim yerleri ile nakil araçlarının temizlik ve dezenfeksiyonu aksatılmadan yapılır. Görevlilerce dezenfeksiyon kayıtları tutulur ve kontrollerde gösterilir.

(9) Hayvan nakil araçlarında kullanılmak üzere hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi ve geçici kurban satış yerlerinde temiz altlık bulundurulur. Nakil sonrasında araçlarda bulunan altlık ve hayvan dışkıları hayvan hastalıklarını bulaştırma riskinin yok edilmesi açısından güvenli bir şekilde bertaraf edilir. Bunların gübre olarak arazide kullanılmasına izin verilmez.

Kurbanlık hayvan sevkleri ile ilgili alınacak önlemler

MADDE 8- (1) İller arası sevk edilecek kurbanlık hayvanlar için Veteriner Sağlık Raporu düzenlenmeden önce usulüne uygun bastırılmayan, silintili ve okunaksız olan pasaportlar/nakil belgeleri işleme konulmaz.

(2) Küpelenerek tanımlanmamış, veri tabanına kaydedilmemiş, yanlarında pasaportları/nakil belgeleri bulunmayan büyükbaş ve küçükbaş hayvanların sevklerine izin verilmez.

(3) Kurbanlık olarak sevk edilecek hayvanlar için Veteriner Sağlık Raporu düzenlenmeden önce kulak küpe numaraları TÜRKVET'ten mutlaka kontrol edilerek hayvanların veri tabanındaki bilgileriyle uyum gösterip göstermediği kontrol edilir.

(4) Bu Tebliğ kapsamında Komisyon tarafından belirlenen geçici kurban satış yerleri İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne TÜRKVET'e kaydedilir. Kurbanlık olarak Veteriner Sağlık Raporu verilen sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların, gideceği il/ilçenin geçici kurban satış yerlerine veri tabanında nakilleri yapılır. Hareketin tamamlanması için varış işletmesinin bağlı bulunduğu il/ilçe müdürlüğü tarafından veteriner sağlık raporu/pasaport/nakil belgesi kontrol edildikten sonra uygun olanlar için varış hareketi onaylanır.

(5) 5996 sayılı Kanuna dayanılarak yayımlanan Şap Hastalığının Kontrolüne İlişkin Yönetmelik ve 2020/06 sayılı Şap Hastalığına Duyarlı Hayvanların Korunmuş Bölgelere Sevklerinde Uygulanacak Prensipler Genelgesinde belirtilen şartları sağlayan kurbanlık hayvanların Kurban Bayramından 15 gün önce sadece İstanbul ili Avrupa yakasında bulunan geçici kurban satış ve kesim yerlerine sevkine izin verilir. Bunun dışında Trakya'da bulunan diğer illere büyükbaş ve küçükbaş damızlık, besilik ve kurbanlık hayvanların sevkine izin verilmez.

Kurbanlık hayvanların yüklenmesi, taşınması ve boşaltılması ile ilgili hususlar

MADDE 9- (1) Nakil araçları hayvanların güvenli bir biçimde sevklerini sağlamak amacıyla, üzerleri hava şartlarına uygun ve hayvanlara yeterli hava sağlayacak şekilde kapatılır. Ayrıca kapaklar sağlam ve hayvanların atlama ve kaçmalarını engelleyecek şekilde olur.

(2) Nakil araçlarına dışarıdan görülecek şekilde, canlı hayvan nakledildiğini belirten levhalar asılır.

(3) Araçlarda hayvanların hacimlerine ve planlanan yolculuğa uygun yeterli alan ve yükseklik olması sağlanır. Yükleme yapılmadan önce araçların temizlik ve dezenfeksiyonu yapılır, araçların taban döşemeleri üzerine en az 2 cm kalınlığında hayvanların kaymasını veya düşmesini engelleyecek yataklık, sap, saman, talaş ve benzeri maddeler serilir.

(4) Hayvanların nakil vasıtalarına aşırı yüklenmelerine, nakliye sırasında yaralanma veya gereksiz yere acı çekmelerine neden olabilecek nakil vasıtaları ile sevklerine izin verilmez.

(5) Kurbanlık hayvan nakillerinde, hayvan refahı kurallarına uyulur.

Kurbanlık hayvanların sevkleri sırasında yapılacak kontroller

MADDE 10- (1) Kurban Bayramı öncesinde kurbanlık hayvanların sevklerinin kontrol ve denetimi açısından İl/İlçe Emniyet Müdürlüğü, Jandarma Komutanlığı ve Belediye Zabıtası ile sıkı işbirliği ve koordinasyon sağlanarak, belgesiz hayvan hareketlerine karşı düzenlenen yol kontrol ve denetimlerinin sayısı artırılır.

(2) İstanbul (Yavuz Sultan Selim Köprüsü - Riva ve Çamlıca Hayvan Sevk Kontrol Noktaları), Çanakkale (1915 Çanakkale Köprüsü ve Lapseki Merkez İskelesi) ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesinde bulunan Yol Kenarı Denetim İstasyonlarında güvenlik güçleriyle gerekli koordinasyon sağlanarak, kurbanlık hayvan sevklerinde daha etkin denetim ve kontrol yapılabilmesi için İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince 6/5/2025 tarihinden itibaren yol kontrollerinde resmi veteriner hekim/veteriner sağlık teknisyeni/teknikeri görevlendirilmesi yapılır. İhtiyaç duyulması hâlinde Kurban Hizmetleri Komisyonu Kararı ile yeni denetim noktaları belirlenir.

(3) Yol kontrol ve denetimleri sırasında, nakil vasıtalarında hayvanların acı çekmelerine neden olabilecek şekilde aşırı yükleme ile hasta hayvanların bulunduğu tespit edilirse bu araçlar sevkten alıkonur ve 5996 sayılı Kanuna göre işlem yapılır.

Kurban satış yerlerine yönelik alınacak önlemler

MADDE 11- (1) Hayvancılık işletmelerinden doğrudan yapılan satışlar hariç kurbanlık hayvanlar; canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi, hayvan pazarı, hayvan park ve panayırıların yanı sıra Komisyonlarca alınan kararlar doğrultusunda belirlenen kurban satış yerlerinde ve özel kurban kesimi yapılacak işletmelerde alınıp satılır. Önceden belirlenen yerler dışında, kurbanlık hayvan alım ve satımlarına müsaade edilmez. Bu konuda yetiştiriciler ve satıcılara Komisyonlarca bilgilendirme yapılır.

(2) Kurban satış yerlerine getirilen hayvanların il içi hareketlerinde pasaport/nakil belgesi, iller arası hareketlerinde ise veteriner sağlık raporları, pasaport/nakil belgeleri kontrol edilerek, belgeleri tam olanların girişine izin verilir. Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğine ve Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğine göre küpelenmemiş ve kayıt altına alınmamış hayvanların kurban satış yerlerine girişlerine müsaade edilmez.

(3) Kurban satış yerlerine 6 ncı maddenin birinci fıkrasının (h) bendinde belirtilen hususlara uymayan, ayrıca küpesiz ve belgesiz hayvan girişleri önlenir.

(4) Kurban satış yerlerinde Komisyonlarca belirlenecek yeterli sayıda resmi/belediye/serbest veteriner hekim, belediye zabıtası ile din görevlilerinden oluşan “Kurban Kontrol ve Denetim Birimi” kurulur. Bu birimde görev yapacak serbest veteriner hekimler, Veteriner Hekim Odaları ile işbirliği yapılarak belirlenir.

(5) Kurban satış yerleri belediyelerce her gün sabah ve akşam temizlenir, ayrıca etkin dezenfektan maddeler kullanılarak dezenfekte edilir.

(6) Kurban satış yerlerinde farklı coğrafi bölgelerden hayvanlar bir araya geldiği ve satılmayan hayvanların geri dönüşlerinde hastalık bulaştırma riski bulunduğundan dolayı, satış yerlerine gelen hayvanlar giriş ve çıkışlarda bulaşıcı hastalıklar yönünden kontrol edilerek hastalıklı hayvanların nakline izin verilmez.

(7) Bu Tebliğin ekinde yer alan (EK-5) “Kurban Satış Yerleri Kontrol Formu” ve (EK-6) “Kurban Kesim Yerleri Kontrol Formu” her kurban satış ve kesim yeri için Komisyonca belirlenen denetçilerce doldurulur. 100 tam puan üzerinden yapılacak değerlendirmelerde 60 ve üstü puanla değerlendirilen yerler için “uygunluk belgesi”, 60 puan altıyla değerlendirilen yerler için “uygunsuzluk belgesi” düzenlenir. Uygunsuzluk belgesi düzenlenen kurban satış ve kesim yerlerinin girişlerine “Standartlara Uygun Değildir” yazısı asılır ve Kurban Bayramının ilk gününe kadar şartlarını düzelterek puanını 60’a çıkarmadığı takdirde Komisyonca belirlenen ceza ile tecziye edilir.

Kurbanlık hayvanların kesiminde ve kesim yerlerinde dikkat edilecek hususlar

MADDE 12- (1) Kurbanlık hayvanlar, Tarım ve Orman Bakanlığından şartlı onay/onay belgesi almış kesimhaneler ile Komisyonların belirlediği kesim yerlerinde “Kasaplık Belgesi” veya Kesim Elemanı Yetiştirme ve Geliştirme Kurslarından alınmış “Kurs Bitirme Belgesi” olanlar tarafından; köylerde ve belirlenmiş kesim yeri bulunmayan yerlerde ise cadde, sokak ve parka bakmamak kaydıyla kendi bahçelerinde usulüne uygun olarak ve çevreye zarar vermeyecek şekilde ehil kişilerce kesilir.

(2) Cadde, sokak ve park gibi kamusal alanlarda kurbanlık hayvan kesimleri yapılamaz.

(3) Kesim yerleri; resmi ve belediye veteriner hekimleri, belediye zabıta ekipleri ile din görevlileri işbirliğinde etkin olarak denetlenir ve kontrol edilir.

(4) Kesim yerlerindeki atıkların çevre kirliliğine sebep olmaması için gerekli önlemler alınır.

(5) Kesilen hayvanlara ait hastalıklı organlar, kesim sırasında oluşan hayvansal atıklar, kist hidatik ve diğer zoonotik hastalıkların bulaşma riskine karşı hayvan atıkları kesinlikle evcil ve yabani hayvanlara verilmez.

(6) Belediye ve/veya muhtarlıkça çevre ve toplum sağlığı dikkate alınarak temizlik yaptırılır.

Kulak küpesi ve pasaportların toplanması ve kayıtlarının silinmesi

MADDE 13- (1) Kurban satış yerlerinde sığır cinsi hayvan satışlarında satıcı, kesilen hayvanların kayıtlardan düşülmesi maksadı ile bu hayvanların kurbanlık olarak satıldığını belirterek hayvan pasaportlarının ilgili kısımlarını kesim tarihinden itibaren 7 gün içinde en yakın İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne teslim eder.

(2) Kesimhanelerde kesilen kurbanlık sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kulak küpeleri Tarım ve Orman Bakanlığına belirlenen usul ve esaslar gereğince imha edilir, kesilen hayvanların veri tabanından düşümleri yapılır.

(3) Komisyonun belirlediği yerler dışında ve köylerde kesilecek kurbanlık sığır cinsi hayvanların kulak küpeleri ve pasaportlarının, koyun ve keçi türü hayvanların ise kulak küpelerinin toplanarak veri tabanından düşümlerinin sağlanabilmesi yönünden İl/İlçe Tarım ve

Orman Müdürlükleri, kendi yetki ve sorumluluk sahalarındaki mahalle ve köy muhtarları ile bir bilgilendirme toplantısı düzenler ve bu konuda muhtarlara yazılı tebligat yapar.

(4) İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince kendilerine teslim edilen kulak küpeleri, pasaportları ve kulak küpe numaralarının listesine istinaden kurbanlık olarak kesilen hayvanların veri tabanından düşümleri yapılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kurban Hizmetleri Kapsamında Alınacak Çevresel Önlemler

Çevre kirliliğine karşı önleyici tedbirler

MADDE 14- (1) Büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri, diğer yerlerde belediyeler ve il özel idareleri tarafından ilgili Karar, Yönetmelik, Tebliğ, Kurul kararları ve 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili maddelerinin ilgili taraflarca uygulanmasında koordinasyonun sağlanması amacıyla, 15 inci maddede belirtilen hükümler çerçevesinde kurban satış ve kesim yerlerinde çevre kirliliğini önleyici tedbirleri de içeren bir yönetim planı hazırlanarak Komisyona sunulur ve uygulanır.

Kurban satışı, kesimi ve parçalanması yapılacak yerlerin fiziksel özellikleri ve uyulması gereken kurallar

MADDE 15- (1) Mevcut hayvan pazarları ve borsaların dışında Komisyonlarca nüfus yoğunlukları dikkate alınarak şehirlerin ana girişlerinde ve uygun diğer alanlarında kurban satış yerleri belirlenir. Hayvan satış alanının etrafı sınırlandırılmalı, insan kalabalığını önlemek için hayvan ve insanların giriş-çıkışına uygun kontrollü kapılar oluşturulmalıdır. Hayvan satış yerleri içerisinde uygun yönlendirmeler yapılmalıdır. Hayvanların şehir merkezlerine girişlerine ve belirlenen satış yerlerinin dışındaki diğer yerlerde satışına müsaade edilmez.

(2) Hayvan satış alanının giriş kapılarına ve uygun yerlerine, bulaşıcı hastalıklardan korunma önlemleri ile ilgili bilgilendirici kuralların olduğu tabelalar asılmalıdır. İl Umumi Hıfızısıhha Kurulu önerilerine uyulacaktır.

(3) Su, elektrik, kanalizasyon veya fosseptik çukuru ve benzeri alt yapısı olan yerler hazırlanır.

(4) Kesim yerlerinin tabanı beton, beton asfalt ve benzeri sızdırmaz malzemeden olur.

(5) Kurban satış ve kesim yerlerinde, mescit, su, tuvalet, kapalı oturma yeri ve benzeri ihtiyaçların karşılanacağı yerler ile hayvanların taşındıkları araçlara bindirilmesine ve araçlardan indirilmesine uygun rampalar yapılır.

(6) Hayvanlar, zemini temiz ve kuru, etrafı ve üstü kapalı alanlarda, büyükbaş hayvanlar uzun ipli yular ile muhafaza edilir.

(7) Kesim yeri için tazyikli suyla yıkama imkânına sahip, zeminde gerekli ızgara sistemi bulunan mekânlar seçilir, atık sular çevreye bırakılmaz, yeterli miktarda aydınlatma ve havalandırma sağlanır.

(8) Hayvansal atıklar türüne göre uygun nitelikteki torba/tank/konteyner ve diğer ekipmanlar ile toplanır. Hayvansal atıklar torba ile toplanırken sızdırmaz, dayanıklı, yüksek yoğunluklu polietilen siyah torbalara 2/3 oranında konulur, gerektiğinde ikinci torba kullanılır, ağzı iyice bağlanır ve bu atıkların taşınması için tahsis edilmiş sızdırmaz nitelikteki kapalı

kasaya sahip atık taşıma araçları ile atık işleme tesislerine taşınarak belediye tarafından yönetimi sağlanır.

(9) Satış yerlerinin temizliği ve atıkların düzenli bir şekilde toplanması belediyelerce her gün yapılır.

(10) Belediyeler, Kurban Bayramı öncesi ve süresince satış yerlerinde, Kurban Bayramı süresince kesim yerlerinde temizlik ve denetim birimlerinden yeterli sayıda eleman bulundurulur.

(11) Satış noktalarında hayvansal atıkların dışındaki diğer atıklar da ilgili mevzuatında yer aldığı şekilde biriktirilerek en kısa sürede belediyelerce ilgili mevzuatı kapsamında yönetimi sağlanır.

(12) Belediyeler kurban satış ve kesim yerlerinde yeterli miktarda atık taşıma aracı ve konteyner bulundurulur.

(13) Belediyeler, toplama ekipmanı/konteynerler tam dolmadan atıkları alır ve atık işleme tesisine ulaştırır.

(14) Belediyeler, kurban satış ve kesim yerlerinde hayvanları tartmak için kantar bulundurulur.

(15) Kullanılacak tüm makine ve ekipman ile çalışanların temizlik ve dezenfeksiyonu yaptırılır. Yeterli miktarda, basınçta ve içilebilir nitelikte kullanma suyu bulundurulur.

(16) Atıkların biriktirildiği toplama ekipmanlarının/konteynerlerin belediye tarafından alınmaya kadar ortak bir alanda tutulmasının gerektiği durumlarda, geçici biriktirmenin yapıldığı bu alanların üstünün kapalı ve zemininin geçirimsiz olması sağlanır. Kesim sonrası ortaya çıkan kan, tank veya benzeri sızdırmaz bir yerde toplanır ve uygun bir şekilde bertaraf edilir. Hayvan dışkılarının birikimi için özel bir yer ayrılır. Hastalıklı organlar ile karkasların imha işlemleri hastalığın türüne göre Tarım ve Orman Bakanlığının ilgili mevzuatı kapsamında yapılır.

(17) Kesim işlemi yanında parçalama hizmeti de sunan kesim yerlerinin, parçalama tezgahlarının hijyen kurallarına uygunluğu sağlanır. Ayrıca belediyeler kurban satış ve kesim yerlerinde yeterli miktarda hijyen torbası, uygun parçalama alanı ve parçalama atıkları için konteyner bulundurulur.

Etrafı kapatılmış özel mülk veya bahçesinde kurban keseceklerin uyması gereken kurallar

MADDE 16- (1) Kesim yeri beton, beton asfalt ve benzeri sızdırmaz malzemeden olur, çıkan kanın toprağa dağılmasını önlemek üzere hemen toprakla kapatılır, gerektiğinde kireçlenir.

(2) Kurbandan çıkan, kullanılmayacak olan işkembe ve diğer benzeri atıklar sızdırmaz, dayanıklı, yüksek yoğunluklu polietilen siyah torbalara 2/3 oranında konulur, gerektiğinde ikinci torba kullanılır, ağzı iyice kapatılıp bağlanır ve Kurban Bayramı süresince düzenli olarak hizmet verecek olan belediye temizlik ekiplerine teslim edilir.

(3) Kesim sonunda kesim mahalli kanlı ve kirlenmiş bir durumda bırakılmaz, kan izi kalmayacak şekilde temizlenir, gerektiğinde kireçlenir.

(4) Kurban derilerinin taşınması esnasında kan sızmalarına ve çevre kirliliğine neden olunmaması yönünde tedbir alınır.

Belediye ve İl Özel İdarelerin yükümlülükleri

MADDE 17- (1) Kurban Bayramı öncesi ve Kurban Bayramı süresince belediyeler ve il özel idareleri kurban satışı ve kurban kesimi yapılacak yerlerde 15 inci maddede belirtilen çevre kirliliğine neden olunmaması için dikkat edilmesi gereken hususlar ile denetim esaslarına ilişkin hazırlanan 14 üncü maddede belirtilen yönetim planı çerçevesinde yeterli sayıda temizlik ekiplerini, araçlarıyla birlikte düzenli olarak çalışır hâlde tutar. Kurban Bayramı süresince temizlik elemanı ve atık toplama aracı sayısı artırılır.

(2) Satış ve kesim yerlerinden kaçan büyükbaş hayvanların yakalanması için yakalama ekipleri oluşturulur.

Denetim işlemleri

MADDE 18- (1) Kurban hizmetlerinin denetlenmesi Kurul ve Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar ile kolluk kuvvetlerince yapılır.

(2) Yol Kenarı Denetim İstasyonlarında kurbanlık hayvan sevklerinde daha etkin denetim ve kontrol yapılabilmesi için İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince 10 uncu maddenin ikinci fıkrası gereğince görevlendirmeler yapılır.

(3) Kurban Bayramı öncesi ve Kurban Bayramı süresince zabıta birimlerince aralıksız denetim yapılır.

(4) Kurbanlık hayvanların yüklenmesi ve sevkleri sırasında ve hayvan kesimi/satışı yapılan yerlerde, Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar ile kolluk kuvvetlerince bu Tebliğin ekinde yer alan (EK-3) "Kontrol Listesi" çerçevesinde denetimler gerçekleştirilir, denetimlere ait kontrol listeleri dosyasında muhafaza edilir.

Cezai hükümler

MADDE 19- (1) İlgili mevzuat ve Kurul/Komisyon Kararlarına aykırı hareket edenler hakkında aşağıdaki cezai işlemler uygulanır:

a) Kurban satış ve kurban kesim yerlerinde; Karar, Yönetmelik, Tebliğ, Kurul, Komisyon Kararları ve 2872 sayılı Kanun hükümleri kapsamında çevre kirliliğinin önlenmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar ve denetim esaslarına ilişkin hazırlanan yönetim planı çerçevesinde denetim yapılır. 2872 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde yer alan hususlara aykırı hareket edenlerden;

1) Park, bahçe, cadde, sokak, bina önleri, meydan gibi umuma açık ve kurban satış ile kesimine uygun olmayan yerlerde bu tür faaliyetlerde bulunanlar ile kesime uygun alanlarda gerekli önlemleri almayanlara 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin (s) bendi gereğince, 6.923.-TL idari para cezası uygulanır.

2) Kurban kesim yerlerinde gerekli yasaklara uymayan ve önlem almadan kurban atıklarını toprağa veren tesislere, 2872 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin (j) bendi gereğince; toplu kesimler için 668.677.-TL, bu fiilin konutlarda işlenmesi hâlinde 16.609.-TL idari para cezası Çevre Kanununun 24 üncü maddesi kapsamında uygulanır.

b) Cadde, sokak ve parkları kurban kesim yeri olarak kullananlar ile kurban kesiminden sonra kan, atık ve iç organları sokak, cadde ve parklarda bırakanlara, yetkili birimlerce gerekli yasal yaptırımlar uygulanır.

c) 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre, satılırken; hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve

sağlık şartlarına uygun olması zorunlu olup bu hükme aykırı hareket edenlere aynı Kanunun 28 inci maddesinin (f) bendi gereğince 3.462.-TL idari para cezası uygulanır.

ç) 5199 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasına göre hayvanların kesilmesi; dini kuralların gerektirdiği özel koşullar dikkate alınarak hayvanı korkutmadan, ürkütmeden, en az acı verecek şekilde, hijyenik kurallara uyularak ve usulüne uygun olarak bir anda yapılır. Hayvanların kesiminin ehliyetli kişilerce yapılması sağlanır. Bu hükümlere aykırı hareket edenlere aynı Kanunun 28 inci maddesinin (h) bendi gereğince hayvan başına 14.538.-TL idari para cezası uygulanır.

d) 5199 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere aynı Kanunun 28 inci maddesinin (h) bendi gereğince hayvan başına 36.351.-TL idari para cezası uygulanır.

e) 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (a) bendine göre; hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek yasak olup bu hükme aykırı davrananlara aynı Kanunun 28 inci maddesinin (j) bendi gereğince hayvan başına 10.386.-TL idari para cezası uygulanır.

f) 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (e) bendine göre; kesin olarak öldüğü anlaşılmadan hayvanların vücutlarına tedavi maksatlı olmayan müdahalelerde bulunmak yasak olup bu hükme aykırı davrananlara aynı Kanunun 28 inci maddesinin (j) bendi gereğince hayvan başına 10.386.-TL idari para cezası uygulanır.

g) 5199 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (m) bendine göre; hayvanlara işkence yapmak veya acımasız ve zalimce muamelede bulunmak yasak olup bu hükme aykırı davranan kişi aynı Kanunun 28/A maddesine göre 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkrada yer alan cezai işlemler İçişleri Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlıklarının ilgili birimleri ile belediyelerce uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Koordinasyon sağlanacak kurum ve kuruluşlar

MADDE 20- (1) Koordinasyon sağlanacak kurum ve kuruluşlar aşağıda gösterilmiştir:

- a) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.
- b) İçişleri Bakanlığı.
- c) Milli Eğitim Bakanlığı.
- ç) Sağlık Bakanlığı.
- d) Tarım ve Orman Bakanlığı.
- e) Diyanet İşleri Başkanlığı.
- f) Türkiye Diyanet Vakfı.
- g) Belediyeler.
- ğ) TRT Genel Müdürlüğü.
- h) Özel Radyo ve Televizyon Kuruluşları.
- ı) Ticaret Borsaları.
- i) Türk Veteriner Hekimleri Birliği.

j) Türkiye Kasaplar Federasyonu.

k) Et ve Süt Kurumu.

Diğer hususlar

MADDE 21- (1) Komisyonlar tarafından düzenlenecek eğitim kurslarına Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli destek sağlanır.

(2) Komisyonlarca gerekli görülen il ve ilçelerde Kurban Bayramı öncesinde ve süresince İl Tarım ve Orman Müdürlerinin sorumluluğunda ve Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlerinin koordinasyonunda yeterli sayıda araç ile nöbetçi veteriner hekim görevlendirilir. Satılamayan hayvanların geri dönüşlerinde Veteriner Sağlık Raporu düzenlenebilmesi amacıyla İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerince yeterli sayıda veteriner hekim görevlendirilir.

(3) Bu Tebliğin üçüncü bölümünde yer alan hususların yerine getirilmesi ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonun sağlanması için il ve ilçelerde Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonları acilen toplanır ve bu Tebliğ hükümlerinin işlerliğini artırmaya yönelik gerekli karar ve önlemler alınır.

(4) Belediyeler, İl Özel İdareleri, İl, İlçe Sağlık Müdürlükleri/Toplum Sağlığı Merkezleri tarafından kurban kesim günlerinde kesim yerlerinden gelecek çağrılara seri bir şekilde ulaşılabilmesi için gerekli tedbirler alınır ve bu hususta bilgilendirme çalışmaları yapılır.

(5) Başkanlıkça, TRT ve özel radyo ve televizyon kuruluşları ile işbirliği yapılarak Kurban Bayramı öncesi kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanır.

(6) Bulaşıcı hastalıklar sebebiyle 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu gereğince alınacak ek tedbirler saklıdır.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 22- (1) 11/5/2024 tarihli ve 32543 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “2024 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 23- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 24- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Diyanet İşleri Başkanı yürütür.

DUYURU

SAĞLIK BAKANLIĞI TARAFINDAN BELİRLENMİŞ SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARINDAN KORUNMA ÖNLEMLERİNE UYUNUZ!

KURBANLIK HAYVAN SATIN ALIRKEN DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ✓ DİNİ ÖLÇÜLERE UYGUN OLMASINA,
- ✓ SAĞLIKLI VE BESİLİ OLMASINA, GEBE OLMAMASINA,
- ✓ İL DIŞINDAN GELEN HAYVANLARIN VETERİNER SAĞLIK RAPORUNUN BULUNMASINA,
- ✓ HAYVAN SEVKLERİNDE ARANAN AŞILARININ YAPILMIŞ OLMASINA,
- ✓ BÜYÜKBAŞ HAYVANLARIN KÜPELİ VE PASAPORTLARININ OLMASINA,
- ✓ KÜÇÜKBAŞ HAYVANLARIN KÜPELİ VE NAKİL BELGELERİNİN OLMASINA,
- ✓ KURBANLIK HAYVANLARIN ERKEK OLANLARININ TERCİH EDİLMESİNE,
- ✓ SİĞIRLARIN İKİ YAŞINI DOLDURMUŞ OLMASINA, DİKKAT EDİLECEKTİR.

KURBAN KESİM YERLERİ

- ✓ ŞEHİRLERDE, KESİMHANE VE KURBAN KOMİSYONLARININ BELİRLİDİĞİ KESİM YERLERİNDE KURBAN KESİLEBİLECEKTİR.
- ✓ KÖYLER ve KESİM YERİ BELİRLENMEYEN/BULUNMAYAN MAHALLERDE VATANDAŞLARIN KENDİ BAĞÇELERİNDE KURBAN KESİLEBİLECEKTİR.
- ✓ CADDE, SOKAK VE PARK GİBİ KAMUSAL ALANLARDA KURBAN KESİLMEYECEKTİR.

KURBAN KESİLDİKTEN SONRA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ✓ TOPLUM SAĞLIĞI AÇISINDAN KAN, ATIKLAR VE İÇ ORGANLAR SOKAK VE CADDELERE BIRAKILMAYACAK, EVCİL VE YABANİ HAYVANLARA VERİLMEYECEKTİR.
- ✓ ÇEVREYE KESİNLİKLE ZARAR VERİLMEYECEKTİR.

KURBAN HİZMETLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞI

DUYURU**KURBAN OLARAK KESİLEN SIĞIR CİNSİ HAYVANLARIN KULAK
KÜPELERİ VE PASAPORTLARI İLE
KOYUN VE KEÇİ TÜRÜ HAYVANLARIN KULAK KÜPELERİ**

- ✓ ÜRETİCİLER,
- ✓ SATICILAR,
- ✓ KASAPLAR,
- ✓ KASAP YARDIMCILARI,
- ✓ VETERİNER HEKİMLER,
- ✓ MUHTARLAR,
- ✓ BELEDİYE ZABITA GÖREVLİLERİ,
- ✓ VEKÂLETLE KURBAN KESİM ORGANİZASYONU YAPANLAR,
- ✓ DİĞER GÖREVLİLER,

VASİTASIYLA İL/İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜKLERİNE, KURBAN BAYRAMINI TAKİP EDEN 7 GÜN İÇİNDE TESLİM EDİLECEKTİR.

KURBAN HİZMETLERİ KOMİSYONU BAŞKANLIĞI

KONTROL LİSTESİ				
		UYGUN	UYGUN DEĞİL	AÇIKLAMA
A) Kurbanlık Hayvanların Yüklenmesi, Taşınması ve Boşaltılması İle İlgili Hususlar				
1	Nakil araçları hayvanların güvenli bir biçimde sevklerini sağlamak amacıyla, üzerleri hava şartlarına uygun ve hayvanlara yeterli hava sağlayacak şekilde kapatılır. Ayrıca kapakların sağlam ve hayvanların atlama ve kaçmalarını engelleyecek şekilde olması sağlanır.			
2	Araçlarda, hayvanların hacimlerine ve planlanan yolculuğa uygun yeterli alan ve yükseklik olması sağlanır. Araçların yükleme yapılmadan önce mekanik temizliği yapılır, su ile yıkanır ve dezenfeksiyonu yapılır, araçların taban döşemeleri üzerine en az 2 cm kalınlığında hayvanların kaymasını veya düşmesini engelleyecek yataklık, sap, saman, talaş ve benzeri maddelerin serilmesi sağlanır.			
3	Yüklenmeden önce ve sonra nakil araçları, Sağlık Bakanlığı izinli dezenfektanlarla dezenfekte edilir.			
4	Hayvanların nakil vasıtalarına aşırı yüklenmelerine, nakliye sırasında yaralanmalarına gereksiz yere acı ve ızdırıp çekmelerine neden olabilecek nakil vasıtaları ile sevklerine izin verilmez.			
5	Hayvanların nakliyesinin sekiz saatten uzun sürmesi durumunda, uygun aralıklarla hayvanlara yem ve su verilmesi ve dinlendirilmesi konularında nakliyeciler ve hayvan sahibine bilgi verilir. Nakil araçlarının yem ve su yönünden tedarikli olup olmadıkları, ilk yardım çantası ile yeterli miktarda urgan, yular bulundurup bulundurmadıkları kontrol edilir.			
6	Kaçak hayvan hareketlerine karşı yol kontrol ve denetimleri yapılır.			
B) Satış Yerlerine Yönelik Alınacak Önlemler				
1	Hayvancılık işletmelerinden doğrudan yapılan satışlar hariç kurbanlık hayvanlar; hayvan pazarı, canlı hayvan borsası, hayvan toplama ve satış merkezi, hayvan park ve panayırırlarının yanı sıra komisyonlarca alınan kararlar doğrultusunda belirlenen kurban satış yerlerinde ve özel kurban kesimi yapılacak işletmelerde alınıp satılır.			

2	Kurbanlık hayvan alım ve satım yerleri; resmi ve belediye veteriner hekimleri ile belediye zabıta ekipleri işbirliğinde etkin olarak denetlenerek kontrol edilir.			
3	Kurbanlık hayvan satış yerleri, belediyelerce her gün sabah ve akşam usulüne uygun olarak temizlenir ve dezenfekte edilir.			
4	Satış yerlerine gelen hayvanlar, giriş ve çıkışlarda bulaşıcı hastalıklar yönünden kontrol edilir ve hastalıklı hayvanların nakline izin verilmez.			
5	Hayvan satış yerlerinde kolay ulaşılabilir yerlerde el yıkama lavaboları oluşturulur, sıvı sabun ve kağıt havlu bulundurulur ve yeterli tuvalet olması sağlanır.			

C) Kesim Yerlerinde Dikkat Edilecek Hususlar

1	Kesim yerlerinde kolay ulaşılabilir yerlerde el yıkama lavaboları oluşturulur, sıvı sabun ve kağıt havlu bulundurulur.			
2	Kurbanlık hayvanlar, Tarım ve Orman Bakanlığından şartlı onay/onay belgesi almış kesimhaneler ile Komisyonların belirlediği kesim yerlerinde; köylerde ve belirlenmiş kesim yeri bulunmayan yerlerde ise cadde, sokak ve parka bakmamak kaydıyla kendi bahçelerinde usulüne uygun olarak ve çevreye zarar vermeyecek şekilde ehil kişilerce kesilir.			
3	Kurban kesim yerlerindeki atıkların, kan ve diğer organların çevre kirliliğine sebep olmaması için gerekli önlemler alınır.			
4	Kesilen hayvanlara ait hastalıklı organlar ve kesim sırasında oluşan hayvansal atıklar, kist hidatik ve diğer zoonotik hastalıkların bulaşma riskine karşı kesinlikle evcil ve yabani hayvanlara verilmez.			
5	Kurbanlık hayvanların derileri usulüne uygun şekilde yüzülür.			
6	Belediye ve köy muhtarlarınca çevre ve toplum sağlığı dikkate alınarak temizlik yaptırılır.			
Denetimi Yapan Personel		Denetimi Yapan Personel		Denetimi Yapan Personel

ÇADIR NO:

KURBAN SATIŞ YERİ TAAHHÜTNAMESİ

KURBAN SATIŞ YERİNİN ADI:			
SATICI/ÇADIR SAHİBİ BİLGİLERİ			
ADI SOYADI:			
T.C. KİMLİK NUMARASI:			
ADRESİ:			
TELEFONU:			
GETİRİLECEK HAYVAN SAYISI:		RAKAMLA:	YAZIYLA:
	BÜYÜKBAŞ:		
	KÜÇÜKBAŞ:		

2025 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ’de yer alan **“Kurban olması dinen sakıncalı olan hayvanlar kurban satış yerlerine getirilemez.”** hükmü kapsamında kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine getirilmemesi gerekmektedir. Bu kapsamda kurban satış yeri görevlileri tarafından yapılacak kontrollerde belgesiz, sağlık durumu iyi olmayan, gebe, özellikle büyükbaş hayvanlarda 2 yaşını doldurmamış (kapak atmamış), kurban vasfı taşımayan hayvanların kurban satış yerine alınmayacağını ve satışına izin verilmeyerek yasal işlem başlatılacağını hayvan sahibi/çadır sahibi olarak koşulsuz kabul ederim. Ayrıca solunum yolu ile bulaşan enfeksiyonlar ve zoonotik hastalıklar ile ilgili alınacak sağlık önlemlerine uyacağım.

İş bu taahhütname, mahallinde tanzim edilerek imza ile kayıt altına alınmıştır.

Taahhüt Eden

Kurban Satış Yeri Yetkilisi

Kurban Satış Yerleri Kontrol Formu

		Puan	Puan	
		100		
Temizlik ve genel düzen (20)		20		
a	Hayvan satış alanının etrafı sınırlanmış mı?	1		
b	Giriş-çıkışlar için uygun kontrollü kapılar oluşturulmuş mu? Uygun yönlendirmeler yapılmış mı?	1		
c	Zoonotik Hastalıklar ile ilgili bilgilendirici tabela asılmış mı?	2		
ç	Kurban satış yerinin içindeki yollar asfalt, çakıl ve benzeri toz ve çamur olmayacak malzeme ile kaplanmış mı?	3		
d	Kurban satış yeri genel olarak temiz mi?	2		
1	e	Satış yerinde oluşan hayvansal atık ve diğer atıklar günlük olarak alınarak temizliği düzenli yapılıyor mu?	2	
f	Yeterince ve uygun yön levhaları var mı?	2		
g	Otopark alanı yeterli mi?	1		
ğ	Alanda hayvansal atıklar ve diğer atıklar için yeterince torba/tank/konteyner ve diğer ekipmanlar var mı?	1		
h	Oluşacak hayvansal atıklar (hayvan dışkı ve benzeri) için sızdırmaz, kokuyu önleyici biriktirme alanı var mı?	2		
ı	Satıcılara kurban satış yeri ile ilgili taahhütname doldurtuluyor mu?	3		
Hayvanların indirilip bindirilme rampaları (6)		6		
2	a	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi için satış yerinin içerisinde, etrafı hayvanların kaçmasını önleyecek şekilde korkuluklarla çevrili rampalar var mı?	4	
b	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi bu rampalardan yapılıyor mu?	2		
Kurban satış yerinin girişinde hayvanların kurban olmaya uygun olup olmaması ile ilgili kontroller (22)		22		
3	a	Yeterince veteriner hekim var mı?	3	
b	Kurbanlıklar satış alanına tek kapıdan kontrol altında alınıyor mu?	3		
c	Bütün kurbanlıklar için veteriner sağlık raporu, pasaport ve nakil belgesi kontrolü yapılıyor mu?	5		
ç	Bütün kurbanlıklara yaş kontrolü yapılıyor mu?	5		
d	Kurbanlıklara sağlık kontrolü yapılıyor mu?	2		
e	Kurbanlığa uygun olmayan hayvanlar işaretleniyor mu?	2		
f	Kurbanlığa uygun olmayan hayvanların işaretlendiği konusunda satış alanında halka yönelik bilgilendirme afişleri var mı?	2		
Hayvan barınma yerleri (20)		20		
4	a	Hayvan satış üniteler arasında yeterli mesafe (en az 2 metre) var mıdır ?	5	
b	Hayvan barınma yerlerinin üzeri ve çevresi örtülü mü?	4		
c	Hayvan barınma yerlerinin yeterli havalandırması var mı?	3		
ç	Hayvanlar için düzenli yemlik ve suluklar var mı?	3		
d	Hayvanların yatacakları yerlerin zemini temiz ve kuru mu?	5		
Sosyal mekanlar (20)		20		
5	a	Mescit var mı?	3	
b	Abdest alma yeri var mı?	2		
c	Lavabo var mı? / Temiz mi?	3		
ç	WC var mı? / Temiz mi?	3		
d	Dinlenme alanı uygun mu (masa-sandalye, gölgelik ve benzeri)?	3		
e	Çay ikramı ve benzeri var mı?	2		
f	Kurban satış alanında acil sağlık müdahalesi için revir ve sağlık görevlisi var mı?	4		
Satıcıların kalma yerleri (8)		8		
6	a	Satıcılar için kalma yerleri mevcut mu?	3	
b	WC'si var mı? / Temiz mi?	1		
c	Banyosu var mı? / Temiz mi?	1		
ç	Yemek pişirmek için uygun mutfak var mı?	1		
d	Barınma alanında yangın önlemleri alınmış mı?	2		
Güvenlik (4)		4		
7	a	Kurban satış alanında güvenliği sağlamak üzere yeterince zabıta veya özel güvenlik görevlisi var mı?	2	
b	Sahte para için önlem alınmış mı?	2		

Kurban Kesim Yerleri Kontrol Formu

		Puan	Puan
		100	
Temizlik ve genel düzen (25)		25	
a	Zoonotik Hastalıklar ile ilgili bilgilendirici tabela asılmış mı?	2	
b	Kurban kesim yerinin içerisindeki yollar asfalt, çakıl ve benzeri toz ve çamur olmayacak malzeme ile kaplanmış mı?	3	
c	Yeterli bakım, temizlik ve/veya dezenfeksiyona izin veren, havadan kaynaklanan bulaşmayı engelleyen veya en aza indiren ve tüm faaliyetlerin hijyenik olarak yapılmasına uygun ve yeterli çalışma alanı sağlanıyor mu?	2	
ç	Kesim, yüzme ve iç organ çıkarma sonucunda oluşan tüm atıklar kesim yerinden hızla uzaklaştırılıyor mu?	2	
d	Yeterince ve uygun yön levhaları var mı?	1	
e	Otopark alanı yeterli mi?	1	
f	Alanda hayvansal atıklar ve diğer atıklar için yeterince torba/tank/konteyner ve diğer ekipmanlar var mı?	1	
g	Kesim sonrası oluşacak atık, artık ve yan ürünlerin hijyenik şartlara uygun olarak çevre ve toplum sağlığına zarar vermeyecek şekilde izale, bertaraf ve tahliyesine ilişkin önlemler alınmış mı?	2	
ğ	Kesim artığı, insan tüketimine uygun olmayan et ve diğer kısımların daha sonra alınmak üzere toplanacağı uygun imkânlar (oda, konteyner gibi) mevcut mu?	4	
h	Oluşan kesim artıklarının ekonomik olarak değerlendirilebilmesi için yapılan çalışmalar var mı?	2	
i	Kesim yerinde; hayvanlardan insanlara bulaşan hastalıklar olan zoonozlar açısından, kesilen hayvanın sağlıklı olup olmadığına dair bazı temel bilgiler (kanın koyuluğu, ciğerlerde görülebilecek kistler, lezyonlar, derialtı kanama odakları gibi bir takım şüpheli durumlar) ve hayvandan kistli, hastalıklı bölgeleri uzaklaştırdıktan sonra kullandığı bıçak ve benzeri ekipmanı değiştirmesi, kullandığı malzemelerin dezenfeksiyonunu sağlamanın önemi ile ilgili afişler asılmış mı?	2	
j	Kesim alanının etrafı dışardan köpek ve benzeri giremeyecek şekilde çevrilmiş mi?	3	
Hayvanların indirilip bindirilme rampaları (6)		6	
a	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi için satış yerinin içerisinde, etrafı hayvanların kaçmasını önleyecek şekilde korkuluklarla çevrili rampalar var mı?	4	
b	Kurbanlık hayvanların araçlara bindirilmesi ve indirilmesi bu rampalardan yapılıyor mu?	2	
Kesim yeri (35)		35	
a	Zemin yüzeyleri; sağlam, kolay temizlenebilir ve gerektiğinde dezenfekte edilebilir yapıda mı?	9	
b	Uygun ve yeterli doğal veya mekanik havalandırma düzenekleri bulunuyor mu?	2	
c	Gıdaya bulaşmayı önlemek için kullanıma hazır ve yeterli miktarda içilebilir su sağlanmış mı?	2	
ç	Kesim sonrası yıkama suyu ile dış ortama taşınan, kan ve yağ içeren, pis suyun arıtılması için arıtma üniteleri var mı?	3	
d	Kesim yerinde kesim için gelenlerin kullandığı sosyal mekanların dışında; yetiştirici, satıcı, görevli personel, kasap ve kasap yardımcılarının sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yerler (su, tuvalet, mescit, kapalı oturma yerleri ve benzeri) var mı?	5	
e	Hayvanların birbirlerini görmelerini engelleyici bir düzenleme getirilmiş mi?	2	
f	Et parçalama işleminin yapılabileceği yeterli ve uygun imkânlar mevcut mu?	4	
g	Kanın kan tanklarında depolanması ya da bir kanalla toplandıktan sonra atık suyun verilmesi için şehir kanalizasyon şebekesine bağlantının olması veya sızdırmaz foseptik çukurlar yapılması, vidanjörlerle düzenli olarak çekilmesi sağlanmış mı?	5	
ğ	Uygun bir şekilde yerleştirilmiş ve el temizliği için tasarlanmış, yeterli sayıda lavabo ile lavabolarda, sıcak ve soğuk akan su, el temizleme ve hijyenik kurulumla malzemeleri bulunuyor mu? Ayrıca aletleri dezenfekte etmek için 82°C'den az olmayan sıcak su sağlayan imkânı veya eşdeğer bir etkiye sahip alternatif bir sisteme sahip mi?	3	
Sosyal mekanlar (20)		20	
a	Mescid var mı?	3	
b	Abdest alma yeri var mı?	2	
c	Lavabo var mı? / Temiz mi?	3	
ç	WC var mı? / Temiz mi?	3	
d	Dinlenme alanı uygun mu (masa-sandalye, gölgelik ve benzeri)?	3	
e	Çay ikramı ve benzeri hizmetler var mı?	2	
f	Kurban kesim alanında acil sağlık müdahalesi için revir ve sağlık görevlisi var mı?	4	
Kesim görevlileri (12)		12	
a	Kesim yerinde çalışan personel; kişisel temizliğini sürdürmeye azami itina gösteriyor mu? Uygun ve temiz koruyucu kıyafet giymesi sağlanıyor mu?	3	
b	Kesim görevlilerinin hijyen eğitimi belgesi var mı?	4	
c	Kesim görevlilerinin "Kurban Kesim Elemanı Yetiştirme ve Geliştirme Kursu Bitirme Belgesi" ya da kasaplık belgesi var mı?	5	
Kaçan hayvanları yakalama ile ilgili bir önlem alınmış mı? (2)		2	
a	Kaçan hayvanları yakalama ile ilgili bir önlem alınmış mı?	2	